

Luminița VARTOLOMEI

Operă

Opera Națională din București la a 85-a aniversare

Cu toate că primele consemnări referitoare la prezența pe teritoriul României a unor spectacole lirice (evident, susținute de către trupe străine aflate în turneu) datează încă din 1772, iar la 8 mai 1885, Compania „Opera Română”, fondată la București de către compozitorul, dirijorul și profesorul George Stephănescu, oferea deja publicului autohton cea dintâi reprezentare cântată de artiști români în limba română (*Linda de Chamonix* de Gaetano Donizetti), înființarea în Capitală a unei asemenea instituții de Stat a avut loc abia în 1921, grație eforturilor depuse de către „Asociația artiștilor”, aflată sub înaltul patronaj al Reginei Maria și condusă de un alt important compozitor, dirijor și profesor: Ion Nonna Otescu.

Ciudat este faptul că, deși documentele oficiale numesc nou-născuta instituție muzical-dramatică Opera Română, în 18 decembrie (adică la zece zile după inaugurarea lui publică) „Curierul Artelor” (cea mai importantă revistă de gen a vremii) consacră evenimentului o întreagă pagină, titrând cu majuscule de-o șchioapă: OPERA NAȚIONALĂ DE STAT; eroarea în cauză avea să se dovedească după 1989 a fi fost o veritabilă premoniție pentru titulatura actuală a unei instituții care pe timpul comunismului, după modelul sovietic, a mai purtat (o perioadă destul de îndelungată) și numele Teatrul de Operă și Balet. (Cum pe vremea aceea scena lirică bucureșteană se putea lăuda cu un număr record de excepționale voci bărbătești grave, prescurtarea „T.O.B.” era interpretată – într-o cheie aparent glumeață, dar în realitate justificat orgolioasă – drept „Teatrul de Operă și Baritoni”!)

Cele opt decenii și jumătate care s-au scurs de la deschiderea primei stagiuni lirice de Stat au fost marcate de către prestigioasa instituție – aflată astăzi sub direcția

generală a scenografului Cătălin Ionescu Arbore – printr-o săptămână aniversară (1–8 decembrie 2006), cuprinzând nu numai spectacole, ci și o expoziție, o lansare de disc și o festivitate de omagiere a acelor artiști care au contribuit cu lungă și strălucită lor carieră la sporirea prestigiului Operei bucureștene.

Cum George Enescu a fost cel ce a condus premiera inaugurală de acum 85 de ani și date fiind încurajările permanente de care s-au bucurat din partea lui compozitorii și interpreții români implicați pe scena bucureșteană în evoluția genului și a spectacolului liric, era firesc ca expoziția privind începuturile Operei Naționale București să poarte subtitlul „Sub semnul lui Enescu“, chiar dacă acel *Lohengrin* de Richard Wagner prezentat la 8 decembrie 1921 a fost singurul spectacol de operă dirijat vreodată de către polivalentul nostru artist (printre altele, recunoscut și ca un important șef de orchestră, aplaudat atât în Europa cât și – sau poate mai ales – în America).

Eveniment organizat în parteneriat cu Muzeul Național „George Enescu“ (director: conf. univ. dr. Laura Manolache; muzeografi: Constantin Drăgoi și Cristina Andrei; conservatori: Nella Modrea și Rodica Danteș) – instituție care, către sfârșitul aceleiași luni decembrie, avea să-și sărbătorească și ea, printr-o altă acțiune de anvergură, cinci decenii de activitate –, expoziția aceasta a cuprins documente aflate nu numai în arhivele proprii, ci și în colecțiile personale Zeno Vancea, Sabin Drăgoi, Anca Florea și Eduard Niculescu, ilustrând (cu afișe și anunțuri de presă, cu partituri și programe de sală, cu scrisori și cronici, cu desene și fotografii, cu schițe de decor și cu costume autentice) toate titlurile românești de operă sau de balet intrate în repertoriul teatrului până la 22 septembrie 1958.

Premiera românească a lui *Oedip* a constituit astfel pilonul de legătură cu anterioara expoziție realizată în aceeași organizare, astă toamnă, spre a reuni toate montările create în lumea largă cu opera lui Enescu, în cei 80 de ani care au trecut de la istorica reprezentare pariziană din 13 martie 1936. În timp, beneficiind de contribuția substanțială a criticului muzical Anca Florea (din a cărei amplă cercetare istorică despre *Opera Română* au fost tipărite anul acesta două noi impunătoare volume, referitoare la *Deceniul cinci. 1961–1971*), conlucrarea celor două organisme culturale va oferi cu siguranță publicului bucureștean posibilitatea de a trece în revistă și restul principalelor evenimente lirice și coregrafice de până azi.

Precedată de lansarea unui CD cu dublă însemnătate – ca document artistic și istoric totodată –, ce cuprinde opera *Samson și Dalila* în interpretarea acelor mari artiști prea timpuriu trecuți în eternitate care au fost mezzosoprana Elena Cernei și tenorul Ludovic Spiess, decernarea diplomelor de excelență și a plachetelor omagiale a făcut să se perinde pe scenă (sau măcar să fie numiți, dacă din diverse motive nu au putut fi prezenți) nu mai puțin de nouă foști conducători ai Operei (în frunte cu aceia care, în calitate de directori generali, au condus-o succesiv într-una dintre epocile sale de glorie: muzicologul Petre Codreanu și scriitorul Mircea Horia Simionescu), opt dirijori, regizori sau scenografi (Paul Popescu, Constantin Petrovici, Hero Lupescu și Hristofenia Cazacu ar fi cei mai importanți), patruzeci și nouă de cântăreți (inegalabilul Nicolae Herlea dominând întregul grup cu statura sa valorică de adevărat Artist al Poporului) și patruzeci și patru de balerini (printre care stele de primă mărime precum Ileana Iliescu, Elena Dacian, Alexa Mezincescu și Ion Tugearu – ultimii doi onorând scena bucureșteană și în calitatea lor de coregrafi).

Două reprezentații cu *Nunta lui Figaro* (montare lansată în premieră chiar cu acest prilej) și câte una cu *Madama Butterfly*, *Spărgătorul de nuci* și *Manon Lescaut* au completat în chip fericit manifestările artistice prin care Opera Națională din București și-a sărbătorit cea de a 85-a aniversare.